

RB-22140

B. Ed. Examination

April / May – 2010

Teacher in Emerging Indian Society : Paper - I
(New Course)

Time : Hours]

[Total Marks : 100

સૂચના :

નીચે દર્શાવેલ નિશાનીવાળી વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fillup strictly the details of signs on your answer book.	Seat No. :
Name of the Examination :	<input type="text"/>
<input type="text" value="B. Ed."/>	<input type="text"/>
Name of the Subject :	<input type="text"/>
<input type="text" value="Teacher in Emerging Indian Society - 1 (New)"/>	<input type="text"/>
Subject Code No. : <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="1"/> <input type="text" value="4"/> <input type="text" value="0"/>	Section No. (1, 2,.....) : <input type="text" value="Nil"/>
Student's Signature	

૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો :

૧૦

(બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.)

(૧) સ્વામી વિવેકાનંદે આપેલી કેળવણીની વ્યાખ્યા લખો.

(૨) કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાનનો સંબંધ દર્શાવતું જેમ્સ રોસનું વિધાન લખો.

(૩) ઈન્દ્રિયો જ્ઞાનનાં દ્વાર છે એવું કયો વાદ માને છે ?

(૪) કયા વાદમાં વસ્તુ કરતાં વિચારને વધુ મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે ?

(૫) “પળે પળે નાના બાળકોમાં વસતા મોટા આત્માના હું દર્શન કરું છું.” - આ વિધાન કયા ચિંતકનું છે.

(૬) પૂર્ણમાનવ યા અતિમાનવની ઉત્ક્રાંતિ અંગેનું ચિંતન કયા ચિંતકે કર્યું છે ?

- (૭) કયા પ્રકારની શિક્ષણ પ્રણાલીમાં ઉપહારો દ્વારા શિક્ષણની હિમાયત કરવામાં આવી છે ? તેનો મુખ્ય હેતુ શું છે ?
- (૮) ભારતનું બંધારણ કઈ તારીખે અમલમાં આવ્યું ?
(તારીખ- મહિનો- વર્ષ લખો.)
- (૯) 'ધર્મ' શબ્દ કયા બે અંગ્રેજી શબ્દોથી બનેલો છે ? તેનો અર્થ શો થાય છે ?
- (૧૦) "રાષ્ટ્રીય એકતા એ રાજકીય એકતા નથી." - એવું ભારતના કયા વડાપ્રધાને કહ્યું હતું ?

(બ) નીચેના પ્રશ્નોનાં ૩૦ થી ૪૦ શબ્દોમાં ઉત્તરો લખો : (ગમે તે પાંચ) ૧૦

- (૧) શિક્ષણનો સંકુચિત અર્થ શો છે ?
- (૨) ઔપચારિક શિક્ષણ, અનૌપચારિક શિક્ષણથી કેવી રીતે જુદું પડે છે ?
- (૩) સમયના સંદર્ભમાં શિક્ષણના હેતુઓ લખો.
- (૪) મહત્વપૂર્ણ ભારતીય વિચારધારાઓ કઈ કઈ છે ? તેમાંની કોઈ પણ બે સમજાવો.
- (૫) તત્ત્વજ્ઞાન અને શિક્ષણ વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
- (૬) આદર્શવાદનો શિસ્ત અંગેનો ખ્યાલ જણાવો.
- (૭) ધર્મનું શિક્ષણમાં સ્થાન જરૂરી શા માટે છે ?

૨ નીચેના પ્રશ્નોના ૧૨૫થી ૧૫૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો : (ગમે તે પાંચ) ૨૦

- (૧) વાસ્તવવાદનો અર્થ સમજાવી તેની સૃષ્ટિના અંતિમ સત્ય વિશેની માન્યતા વર્ણવો.
- (૨) વ્યવહારવાદે પ્રબોધેલા જ્ઞાનપ્રાપ્તિના સોપાનો લખો.
- (૩) પ્રકૃતિવાદની કોઈ પણ એક વ્યાખ્યા આપી તેના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
- (૪) ગાંધીજીએ દર્શાવેલી બુનિયાદી કેળવણીની લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.
- (૫) ભારતીય ઉત્સવોની ઉજવણી વિષે ભારતનું ઋષિચિંતન શું છે ?

- (દ) “ભારત વિવિધતામાં એકતાનો દેશ છે.” - વિધાન સમજાવો.
- (ઝ) ગીજુભાઈ બધેકા અને મેડમ મોન્ટેસરીના શિક્ષણચિંતનમાં રહેલું સામ્ય જણાવો.

૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંક નોંધ ૧૫૦થી ૧૮૦ શબ્દોમાં લખો : ૧૦

- (૧) ભારતીય બંધારણમાં શિક્ષણનું સ્થાન
- (૨) સમાજમાં લોકશાહી
- (૩) આર્થિક વિકાસના સાધન તરીકે શિક્ષણ.

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બેના ઉત્તરો ૨૫૦ શબ્દોમાં આપો : ૨૦

- (૧) સામાજિક પરિવર્તન એટલે શું? સામાજિક પરિવર્તન અને શિક્ષણની અન્યોન્ય પરની અસરો વિષે વિસ્તૃત નોંધ તૈયાર કરો.
- (૨) શ્રી અરવિંદના શિક્ષણદર્શનની ત્રણ વિશિષ્ટતાઓ લખી તેના કોઈ પણ સાત આધારભૂત સિદ્ધાંતો વર્ણવો.
- (૩) મહાત્મા ગાંધીજીના બુનિયાદી શિક્ષણની લાક્ષણિકતાઓ વર્ણવો.

૫ નીચેના પ્રશ્નોનાં ૩૫૦ થી ૪૫૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) ૩૦

ઉત્તર આપો :

- (૧) ગીજુભાઈ બધેકાનું શિક્ષણચિંતન અને શિક્ષણના સિદ્ધાંતોના ઘડતરમાં તેમના ફાળાની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.
- (૨) સ્વામી વિવેકાનંદનું શિક્ષણચિંતન અને શિક્ષણના સિદ્ધાંતોના ઘડતરમાં તેમના ફાળાની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.
- (૩) ફોબેલનું શિક્ષણચિંતન અને શિક્ષણના સિદ્ધાંતોના ઘડતરમાં તેમના ફાળાની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.

ENGLISH VERSION

Instruction : As per the instruction no. 1 of page no. 1.

1 (a) Answer in one sentence of the following : 10

(all questions are compulsory)

- (1) Write the definition of education given by Swami Vivekanand.
- (2) Write the statement given by Jems Ross, explaining the relationship between education and philosophy.
- (3) Which Isum believe that senses is the door (entrance) of knowledge?
- (4) In which Isum, more emphasis given to Idea instead of object?
- (5) "Frequently, I can visualise the wide soul in little children" - which philosopher gave this statement?
- (6) Which philosopher think about the evolution of a compliteman or supper man?
- (7) In which education system, teaching through gifts is given more emphasis? What is the main objective of such education system?
- (8) On which date Indian constitution excicute? (Write date-Month__year)
- (9) Which two English words make the one word -Religion' ? What is the meaning of these words?

(10) "National Integration is not political Integration" which Indian Prime Minister said this statement ?

(b) Answer in 30 to 40 words of the following questions : **10**
(any five)

- (1) In narrow sense, what is the definition of education?
- (2) How formal education is different from the Informal education?
- (3) Write educational objectives in the context of time.
- (4) Which are the important Indian Isums? Explain any two of them.
- (5) Explain the relationship between education and philosophy.
- (6) Mention the concept of discipline of Idealism.
- (7) Why education of religion is necessary?

2 Answer in 125 to 150 words of the following questions : **20**
(any five)

- (1) Explain the meaning of Realism and describe the belief of ultimate truth of the Universe.
- (2) Write the steps of acquiring knowledge introduce by Pragmatism.
- (3) Give any one definition of 'Naturalism' and mention its educational implications.
- (4) Discuss the characteristics of basic education introduced by Gandhiji.

- (5) What is the philosophical thinking of India about the celebration of Indian festival?
  - (6) "India is the country of Unity of Variety" - explain this statement.
  - (7) Mention the similarity in the educational philosophy of Gijjubhai Badheka and Medam Montassori.
- 3** Write short notes in 150 to 180 words of the following : **10**
(any two)
- (1) Status of education in Indian constitution.
  - (2) Democracy in society
  - (3) Education as a tool of economical growth.
- 4** Answer in 250 words of the following questions : **20**
(any two)
- (1) What is social change? Prepare detailed notes on vice-versa effects of social change on education.
  - (2) Write three specialities and seven fundamental principles of educational philosophy of shree Aurbindo.
  - (3) Describe the characteristics of basic education of Mahatma Gandhiji.
- 5** Answer in 350 to 450 words of the following questions : **30**
(any two)
- (1) Discuss in detail the educational philosophy and its contribution in shapping the principles of education of Gijjubhai Badheka.

- (2) Discuss in detail the educational philosophy and its contribution in shapping the principles of education of Swami Vivekanand.
- (3) Discuss in detail the educational philosophy and its contribution in shapping the principles of education of Froebel.
